

OYUNDA AÇILAN İNSAN

ARŞ. GÖR. NURİ ÇİÇEK

Bazı şeyler kaybolmaz; geri çekilir. Gürültü çıkarmazlar, bir anda dağılmazlar. Araları açılır, seyrekleşirler. Bir süre sonra yoklukları boşluk gibi değil, alışılmış bir düzen gibi hissedilir.

Oyun da böyle çekildi.

Eskiden oyun bir şey değildi; bir açıklıktı. İçine girilen, içinde kalınan, fark edilmeden sürdürülen bir açıklık... Başlangıcı yoktu. Bir ses yükselirdi, bir bakış karşılık bulurdu, bir adım diğerini çağırırdı. Kimse oyunu kurmazdı; ama herkes onun içinde yerini bulurdu. Oyun oynanmazdı. İnsan, oyunun içinde kendine doğru açılırdı.

O açıklıkta kimse kendini dışarıdan kurmazdı. İçeriden belirirdi. Bir çocuk öne çıkardı; sesi biraz daha belirgin, adımı biraz daha kararlı olurdu. Bir şey söylemezdi ama çağırırdı. Aynı anda bir başkası geri çekilirdi. Beklerdi. Seçilmek isterdi ama görünür olmaktan da çekinirdi. Bu küçük duraksama, oyunun en sessiz anıydı.

Oyun, bu belirsizliğin içinde açılırdı. Kimseye bir şey anlatmazdı; ama herkes orada kendine dair bir şey görürdü. Bir koşunun içinde, bir saklanmanın içinde, bir yakalanma anında insan kendini düşünmeden yaşardı.

Bazı anlar vardır, unutulmaz. Bir köşede sayan birinin sesi, uzaklaşan ayak seslerine karışır. "Saklanıyorum" diye dağılan telaş, bir anda dünyanın genişlemesine benzer. Bir duvara dokunup "sobe" diye bağırarak

yalnızca kurtulmak değil, var olduğunu duyurmaktır. Gözleri bağlı birinin boşlukta yön araması, körebenin sessiz yoklamasıdır. "Yağ satarım bal satarım" diye dönülen o dairede zaman askıya alınır. Yakan topun ortasında kalmak, kaçmak ile kalmak arasında bölünmektir.

Sonra birden başka bir oyun başlardı. Topu getirenin kural koyduğu, her an değişebilen bir düzen... "Üç kornere bir penaltı" denirdi. Saha iki taşın arasına sıkıştırdı. Top yoksa bir şişe, bir kapak ya da bir teneke kutu yuvarlanırdı. Yeni alınmış bir ayakkabıyla, kimsenin söylemediği bir role girilirdi. Koşarken yalnızca koşulmazdı; birine benzemek, biri olmak istenirdi.

O anlarda oyun genişlerdi. Kurallar sabit değildi; kimse eksik hissetmezdi. Hiçbir şey tam değildi ama her şey yerindeydi. O anlar kalırdı. Geçip gitmez, insanın içinde bir yer tutardı.

Oyun yalnızca yapılan bir şey değildi. İnsanın kendini yerleştirdiği bir yerdirdi. Nerede durduğunu ne zaman öne çıktığını ne zaman geri çekildiğini kimse öğretmezdi. İnsan bunları yaşardı.

Oyunun bir nedeni yoktu. Bir şeye ulaşmak için kurulmazdı. Bir sonucu tamamlamak için sürdürülmezdi. Olduğu anda vardı. İnsan, oyunun içinde yalnızca hareket etmezdi; kendine temas ederdi.

Bu temas hayatın içindeydi; ama onunla aynı değildi. Hayatın ağırlığı oyunun içinde hafiflerdi. Kaybetmek mümkündü; ama o kayıp insanı eksiltmezdi. Yeniden başlamak açıktı. Bir oyundan çıkılır, bir başkasına girilirdi.

Oyun insanı tamamlamazdı. Açık bırakırdı.

İnsan da öyledir. Açılır, daralır, geri çekilir. Kendini kurduğu yer sabit değildir.

Sonra bu açıklık daraldı. Sokak yalnızca geçilen bir yer hâline geldi. Durulan, beklenen, karşılaşılacak yer olmaktan çıktı. Oyun da onunla geri çekildi.

Ve başka bir akış yerini doldurdu. Elin içinde başlayan, gözün önünde süren, ama hiçbir yere açılmayan bir akış... İçine giriliyor ama içinde kalınmıyor. Hareket var ama temas yok. Rekabet var ama karşılaşma yok. Her şey yerli yerinde gibi; ama insan orada yer tutmuyor.

Oynanan şey artıyor. Oyun azalıyor.

İnsan, kendine temas ettiği yerden uzaklaşıyor. Ne yaptığını biliyor ama nerede olduğunu kaybediyor. Hareket ediyor ama yerleşemiyor. İçinde bulunduğu şeyin dışına düşüyor.

Oysa oyun, içeride olma hâlidir. Bir bakışta, bir çağrıda, bir bekleyişte... İnsanın kendini bir başkasıyla birlikte kurduğu yerde açılır. Orada neden yoktur, gerekçe yoktur; yalnızca oluş vardır.

Ve o oluşun içinde insan, kendine daha yakındır.

Şimdi bu yakınlık seyrekleşiyor. Bazen bir anda beliriyor; bir çocuğun kurduğu küçük bir düzenin içinde, eski bir anının geri gelişinde... Kısa sürüyor ama iz bırakıyor.

O an, insan kendine yaklaşır.

Adı konulmaz. Ama hissedilir.

Ve sonra yeniden çekilir.

Tıpkı renklerin çekilmesi gibi... Önce fark edilmez, sonra alışılır. Beton yığınları arasında, birbirine benzeyen yüzeylerin içinde yaşarken; sokaktan uzaklaşırız, oyundan uzaklaşırız, bir aradalıktan uzaklaşırız.

Ve en çok, kendimizin açıldığı o yerden uzaklaşırız.